

Vergaderjaar 2007–2008

26 234

Vergaderingen Interim Committee en Development Committee

Nr. 86

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 juni 2008

Mede namens de minister voor Ontwikkelingssamenwerking zend ik u hierbij het verslag van de vergaderingen van het *International Monetary and Financial Committee* (IMFC) en het *Development Committee* (DC), alsmede het verslag van de G4 bijeenkomst en het kiesgroepoverleg. Deze vergaderingen vonden plaats in de periode van 11 tot en met 13 april 2008. De schriftelijke interventies die Nederland heeft ingebracht in de vergaderingen zijn bijgevoegd, alsook de communiqués.¹

Verder is er een annex aangehecht met een analyse over de recente stijgingen van voedselprijzen, een onderwerp dat uitgebreid aan de orde is geweest tijdens de voorjaarsvergadering.¹ Deze analyse zend ik u mede namens de minister voor Ontwikkelingssamenwerking, de minister van Ruimte en Milieu, de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en zowel de minister als Staatssecretaris van Economische Zaken.

De minister van Financiën,
W. J. Bos

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

VERSLAG VOORJAARSVERGADERING IMF EN WERELDBANK 12 EN 13 APRIL 2008

1. Inleiding

Op zaterdag 12 en zondag 13 april vond in Washington de voorjaarsjaarvergadering van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank plaats. De belangrijkste gedeelten van de jaarvergadering waren de bijeenkomst van het *International Monetary and Financial Committee* (IMFC) op zaterdag en het *Development Committee* (DC) op zondag. Voorafgaand hieraan vond op vrijdagavond het traditionele overleg met de leden van de kiesgroep plaats¹. Ook kwam op vrijdagavond de G4² van ministers van Financiën en centrale bank presidenten bijeen.

2. International Monetary and Financial Committee

Op de agenda van het IMFC stonden, naast de gebruikelijke discussie over de stand van de wereldeconomie, de recente onrust op financiële markten, de quota- en vertegenwoordigingshervormingen en de inkomenspositie van het Fonds.

Voor de ontbijtsessie van het IMFC waren ook Mario Draghi (Financial Stability Forum), Malcolm Knight (Bank of International Settlements) en Robert Zoellick (Wereldbank) uitgenodigd. Het was de bedoeling dat er tijdens deze sessie en het begin van de plenaire middagsessie aandacht besteed zou worden aan de recente onrust op financiële markten. De discussie werd echter al snel veel breder getrokken, zodat er ook ruimschoots aandacht werd besteed aan de sterk gestegen voedselprijzen. De discussies over de beleidsonderwerpen waren erg kort omdat er zowel voor de quotahervorming, als voor de inkomens- en uitgavendiscussie een uitgewerkt voorstel op tafel lag, waar geen wijzigingen meer in mogelijk waren.

Wereldeconomie

De Verenigde Staten opende de discussie. Hoewel de Verenigde Staten een erg negatief beeld schetste van de huizenmarkt, voegde het daaraan toe dat de fundamenten van de wereldeconomie gezond zijn en dat er zeker geen sprake is van een grote injectie van publiek geld in de huizenmarkt. Veel Europeanen gaven vervolgens aan dat de Europese economie nog steeds groeit en dat de voorspellingen van het IMF daarom te negatief zijn. Ook Japan merkte op dat in 2008 de economische groei dicht bij het groeipotentieel in de buurt zou komen. Zoellick merkte op dat het inderdaad maar goed is dat delen van de wereldeconomie, en met name ontwikkelingslanden, hard bleven groeien. China voegde daaraan toe dat de Chinese economische groei nog altijd hoog is en dat de importen van China uit de VS en de EU flink zijn toegenomen het afgelopen jaar. De hoge inflatie werd betiteld als de grootste uitdaging voor de Chinese economie. Tot slot riepen velen op tot het snel tot een succesvol einde brengen van de Doha-onderhandelingen.

Verder heeft Nederland in een Bilateraal gesprek met de heer Strauss-Kahn, Managing Director van het IMF, aandacht gevraagd voor de tekortkomingen van de in de *World Economic Outlook* opgenomen huizenmarktanalyse. Er werd daarbij gewezen op de onterechte conclusies over de Nederlandse huizenmarkt en de ongelukkige communicatie daarvan.

*Financiële onrust*³

Er was veel steun voor de aanbevelingen van het Financial Stability

¹ Naast Nederland bestaande uit Armenië, Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, Cyprus, Georgië, Israël, Kroatië, Macedonië, Moldavië, Montenegro, Oekraïne en Roemenië.

² Naast Nederland bestaande uit België, Zweden en Zwitserland.

³ Hiermee wordt tevens gehoor gegeven aan de wens van de Kamer (zoals geuit tijdens het Algemeen Overleg over de kredietcrisis d.d. 3 april 2008) om geïnformeerd te worden over de bespreking van de kredietcrisis tijdens de voorjaarsvergadering van IMF en Wereldbank.

Forum (FSF¹) en er werd gepleit voor een snelle implementatie van de adviezen. Malcolm Knight lichtte toe dat regulering niet gecompliceerder moet worden, maar juist simpeler en transparanter zodat het financiële stabiliteit waarborgt. Zuid-Afrika gaf aan «besmettelijke hebzucht» en ongereguleerde markten als de voornaamste oorzaak van de problemen te zien. Nederland steunde zowel Zuid-Afrika als Malcolm Knight in hun analyses. Toezicht en transparantie moeten worden verbeterd maar juist door simpelere regelgeving. De «besmettelijke hebzucht» moet vooral worden bestreden door de prikkels voor *credit rating agencies* en de medewerkers van financiële instellingen te verbeteren. Verder stelde Nederland dat erg opgepast moet worden met het gebruik van publiek geld om financiële instellingen bij te staan, omdat dat de boosdoeners juist beloont. Rusland en Thailand gaven aan dat liquiditeitinjecties geen oplossing zijn voor solvabiliteitsproblemen bij banken en dat het opschonen van de balansen van banken de enige oplossing is in geval van solvabiliteitsproblemen. Gurría, de secretaris-generaal van de OESO, die bij de plenaire sessie was aangeschoven gaf aan de maatregelen van zowel de VS als Europa gepast te vinden.

Voedselprijzen²

India sneed als eerste het onderwerp van de hoge voedselprijzen aan. India noemde ook de hoge olieprijs en de financiële onrust grote problemen, maar zag de hoge voedselprijzen veruit als het grootste probleem. Gabon sprak over de grote problemen die de hoge voedselprijzen opleverden, terwijl verschillende gouverneurs wezen op het effect van biobrandstoffen op de voedselprijs. Zoellick en King wezen op het probleem dat de hoge voedselprijzen nog niet tot extra investeringen in de landbouw hebben geleid. Dergelijke investeringen zouden de voedselprijzen op de middellange termijn moeten drukken. Strauss-Kahn en Argentinië wezen op de mogelijkheid dat er explosieve situaties kunnen ontstaan als de voedselprijzen hoog blijven. Argentinië wees verder op de problemen die versturende overheidsmaatregelen opleveren. Ook in de context van de hoge voedselprijzen werd het belang van het slagen van de Doha-onderhandelingen benadrukt.

Beleidsvraagstukken

Veel gouverneurs spraken hun steun uit voor de voorstellen voor de quotaherziening, de uitgavenreductie en de inkomensgenererende maatregelen. De inmiddels goedgekeurde quotaherziening³ zal ertoe leiden dat het stemgewicht van Nederland en de Nederlandse kiesgroep iets dalen, respectievelijk van 2,17% naar 2,08% en van 4,85% naar 4,52%. Mede hierdoor wordt ruimte geschapen om EME's en lage-inkomenslanden te laten winnen. Ontwikkelingslanden gaan er gezamenlijk 2,7 procentpunt (of te wel 8,5%) op vooruit.

Verder pleitten veel gouverneurs ervoor dat het IMF zich toe zou leggen op die terreinen waar het een comparatief voordeel heeft. Tot slot leek er consensus te bestaan onder de gouverneurs dat staatsfondsen nauw betrokken moeten worden bij het opstellen van *best practices*. Veel gouverneurs benadrukten daarnaast het belang van de *best practices*, terwijl de Verenigde Arabische Emiraten aangaven bang te zijn dat deze ingezet zouden worden voor protectionistische doeleinden.

3. Development Committee

Op de agenda van het *Development Committee* (DC) stonden de volgende onderwerpen: de voortgang in het bereiken van de Millennium Ontwikkelingsdoelen, de recente marktontwikkelingen, in het bijzonder de hogere

¹ Het rapport, met daarin de aanbevelingen van het FSF, staat gepubliceerd op de website van het forum (www.fsforum.org).

² De annex geeft een analyse over de stijging van voedselprijzen.

³ De quotaherziening haalde betrekkelijk gemakkelijk de benodigde 85% van de stemmen van de Board of Governors (92,9% van de stemmen werd uitgebracht voor de resolutie). Ook de uitbreiding van het beleggingsmandaat, één van de inkomensgenererende maatregelen, kon op de steun van de Board of Governors rekenen. De betreffende resolutie werd zelfs unanieme aangenomen.

grondstofprijzen en de gevolgen daarvan voor lage en middeninkomenslanden en ten slotte fragiele situaties en post-conflict staten. Tijdens de lunch spraken de ministers over *Voice*, in het bijzonder over de mogelijkheden om, in navolging van het IMF, het stemaandeel van transitielanden en lage inkomenslanden te verbeteren. Het onderwerp klimaatverandering is voorafgaand aan het DC tijdens een ontbijtontmoeting, waaraan minister Bos deelnam, aan de orde geweest.

Opening

Dominique Strauss Kahn (MD IMF) legde in zijn openingsstatement het accent op de sterk gestegen voedselprijzen. Hij beschouwde deze niet alleen als bedreigend voor de handelsbalans, maar ook voor de goede ontwikkelingsresultaten in veel landen, resultaten die door de hoge voedselprijzen nu wellicht ineens zouden kunnen verdwijnen. Strauss Kahn ging vervolgens in op de menselijke, macro-economische en (mogelijke) politieke gevolgen van de crisis, waarvoor politici door de bevolking ter verantwoording kunnen worden geroepen. In zijn visie hebben de Wereldbank en het IMF een gezamenlijke verantwoordelijkheid om bij te dragen aan een oplossing van de huidige crisis, onder meer door het aanbod van voedsel te (helpen) verhogen, en door te investeren in structurele verbeteringen in de sector, zoals nieuwe landbouwtechnieken en verbeterde distributiekanaalen.

President Zoellick lichtte de voortgang toe met betrekking tot de ontwikkeling van de strategie, op basis van de zes strategische prioriteiten zoals door hem uiteengezet tijdens de Jaarvergadering in oktober 2007. Hij benadrukte dat het strategische proces een voortdurend, continu proces zal zijn, waarbij nieuwe ontwikkelingen het proces voeden en verder brengen. Zoellick legde de nadruk op de eerste twee prioriteiten, te weten het bestrijden van armoede in de armste landen, in het bijzonder in Afrika, respectievelijk fragiele staten. Met betrekking tot de eerste doelstelling is o.a. verbetering van gezondheidssystemen nodig, versnelde regionale integratie, betere harmonisatie, ook met nieuwe donoren zoals China, het verhogen van de agrarische productiviteit en aanpassing aan klimaatverandering. Daartoe moet zowel binnen de Wereldbankgroep (o.a. met IFC) als met andere spelers beter en nauwer worden samengewerkt. Met betrekking tot fragiele staten moet meer geïnvesteerd worden in onderzoek, moet er nauwer samengewerkt worden met anderen (o.a. met de EU en de VN, maar ook met regionale organisaties), moeten er meer middelen voor fragiele staten beschikbaar komen en moet er meer staf in het veld geplaatst worden.

Op de andere vier strategische prioriteiten (midden inkomenslanden, wereldwijde publieke goederen, de Arabische wereld en kennisvergaring en -verspreiding) ging president Zoellick slechts kort in. Bedoeling is, dat deze prioriteiten tijdens de volgende vergadering(en) meer uitgebreid aan de orde zullen komen. Met het oog op de invulling van de strategische prioriteiten zijn inmiddels zes werkgroepen in het leven geroepen, met betrokkenheid van stafleden afkomstig uit de gehele Wereldbankgroep. Zoellick benadrukte dat het strategische proces geen *top-down* proces is, maar juist gevoed wordt door alle lagen van de organisaties en door bredere consultaties, ook buiten de Wereldbank. Zoellick gaf ook aan dat hij het kapitaal van de Wereldbank beter wilde gebruiken ten behoeve van het bereiken van de MDGs.

Nederland sprak andermaal steun uit voor de keuze van de zes prioriteiten, maar riep tegelijkertijd op om het strategieproces te verbeteren door een strategisch raamwerk te ontwikkelen dat richting geeft aan organisatorische en budgettaire keuzes. Op die manier kan het raamwerk

worden gebruikt bij het vormgeven van de veranderingen in de *governance*, het menselijk kapitaal en de organisatiestructuur van de Wereldbank, die nodig zijn om de zes prioriteiten succesvol te kunnen implementeren. Ook Frankrijk drong aan op spoedige implementatie van de zes prioriteiten. Minister Koenders achtte het wenselijk om tijdens de Jaarvergadering in oktober de operationele consequenties van de gemaakte strategische keuzes te bespreken en zo mogelijk daarover ook te besluiten. De Bank zal in Nederlandse visie meer flexibel moeten worden, verder moeten decentraliseren en beter moeten inspelen op de wensen van haar cliënten. Daarbij moet het accent liggen op het werk van de Bank op landenniveau, werk dat gebaseerd moet zijn op een constructieve lokale beleidsdialoog met regeringen, parlementen en NGO's. Tijdens de Jaarvergadering in oktober zal, zoals afgesproken in het *Development Committee Communiqué*, verder gesproken worden over de voortgang in het strategieproces en over een resultaatgericht strategisch raamwerk.

Millennium Ontwikkelingsdoelen

Het VK, daarin gesteund door o.a. India, Duitsland en Nederland, hield een dringend pleidooi om snellere voortgang te maken ten aanzien van het bereiken van de MDGs. Ook de Wereldbank kan daarin een belangrijke rol spelen, o.a. door effectiever gebruik te maken van het beschikbaar kapitaal.

De OECD benadrukte, in navolging van Nederland, dat de ODA-prestaties achter blijven bij de eerder gedane toezeggingen door donoren, o.a. in Monterrey en later ook door de G8 in Gleneagles bevestigd. In Doha zal later dit jaar over de Monterrey-toezeggingen worden gesproken. Het is van groot belang dat donoren hun eerder gedane toezeggingen ook daadwerkelijk nakomen, zo meende onder meer Nederland en de OECD. Volgens OECD-berekeningen zou de hulp daartoe in de komende jaren met 12% op jaarbasis moeten stijgen. De OECD stelde verder dat de effectiviteit van hulp moest verbeteren, en vroeg steun voor het succesvol afronden van de conferentie in Ghana over dit onderwerp. Ook EU-Commissaris Michel beschouwde de daling in de ODA-prestaties als een belangrijk punt van zorg, temeer omdat ook de Europese hulp een dalende tendens vertoont.

Duitsland wees specifiek op de achterstanden m.b.t. moeders kindsterfte en de relatie met de noodzaak van verbetering van de gezondheidszorg. Minister Koenders toonde zich zeer bezorgd over de grote achterstand in het bereiken van de MDGs 3 en 5. In zijn visie moet de Bank meer nadruk leggen op het bereiken van juist deze doelstellingen, in het bijzonder op de terreinen van de seksuele en reproductieve gezondheid, de moedergezondheid en het versterken van gezondheidssystemen. Australië meldde in de komende jaren haar hulpinspanningen te zullen gaan verdubbelen. De VS gaf aan een belangrijke rol voor de private sector weggelegd te zien in het bereiken van de MDGs, en noemde de cruciale rol van IFC en van private financiering voor infrastructuurprojecten in ontwikkelingslanden.

China legde sterk het accent op de groeiagenda en stelde daarbij dat het van belang is om de balans te vinden tussen: i) de software (investeringen in *human development*) en hardware (investeringen in infrastructuur); ii) de rol van de publieke respectievelijk de private sector; en iii) korte termijn groei en lange termijnontwikkeling. China benadrukte verder nog het belang van *South-South Cooperation* in het bereiken van groei en, mede daardoor, het bereiken van de MDGs.

(Gevolgen van) recente marktontwikkelingen

In zijn inleiding schetste president Zoellick de gevolgen van de recente stijging van de internationale voedselprijzen. Hij sprak de verwachting uit dat deze prijsstijging in 2008 zal voortduren en gaf aan dat er vooral voor de armen grote gevolgen zijn, met de mogelijkheid van sociale onrust, stijging van binnenlandse inflatie en mogelijke korte termijnoplossingen (exportverboden bijv.) die ingaan tegen wat het beste is op de lange termijn. In zijn visie zijn investeringen in de agrarische sector (o.a. in technologie en onderzoek) en in de basisinfrastructuur (o.a. in transport, irrigatie, elektriciteit en havens) nu dringend noodzakelijk. Daarnaast moeten instituties (juridische systemen, kadasters) versterkt worden en moeten risico's, o.a. door verzekeringen, beperkt worden. Zoellick hield een pleidooi om tegemoet te komen aan de oproep van het *World Food Program*, dat USD 500 mln. extra nodig zou hebben, om kwetsbare groepen te beschermen door o.a. *safety nets*, om de agrarische sector een prioriteit te maken en investeringen verder te laten toenemen en om nauw samen te werken met andere instellingen (WFP, FAO, MDBs) en bilaterale donoren.

Het VK gaf aan dat de snelle prijsstijgingen zich niet beperken tot voedsel. Afronding van de Doha-ronde is daarom nog belangrijker geworden. Er is, aldus het VK, nu sprake van een *window of necessity*. De VS stelden het volgende: *we all have to work harder to reach an agreement*. Nederland sprak, in navolging van president Zoellick, over «*it is now or never*». Nederland en het VK steunden het verder uitwerken van de voorstellen van Zoellick, o.a. met betrekking tot het door staatsfondsen investeren van 1% van hun middelen in Afrika. Zowel Rusland als China gaven aan dat de doelstellingen van de staatsfondsen en van de Wereldbank/IFC verschillend zijn, hetgeen implementatie van het 1% voorstel van Zoellick bemoeilijkt. O.a. Nederland, India en Nigeria spraken hun steun op hoofdlijnen uit voor de voorstellen en ideeën van Zoellick, in het bijzonder voor zijn *New Deal for Global Food Policy*.

Japan kondigde aan, dat over het onderwerp van de sterk gestegen voedselprijzen volgende maand in Japan een internationale vergadering plaats vindt. Brazilië benadrukte vooral het belang van het uitbreiden van de voedselproductie en gaf aan dat de gestegen voedselprijzen niet alleen als een uitdaging, maar ook als een kans gezien moeten worden. Daarnaast stelde Brazilië dat momenteel nieuwe technieken worden ontwikkeld waar het gaat om de productie van biobrandstoffen.

Voice

Nu er in het IMF een principeakkoord bereikt is over quota en *voice*, is het van belang dat er ook in Wereldbankkader spoedig verdere vooruitgang op dit dossier wordt geboekt. Op basis van het overleg hierover tijdens de lunch is besloten dat de Bank verdere opties met betrekking tot het versterken van de positie van ontwikkelingslanden en landen in transitie zal ontwikkelen, voorafgaand aan de Jaarvergadering in oktober 2008. Bedoeling is om tijdens de Voorjaarsvergadering 2009 overeenstemming te bereiken over een allesomvattend pakket van maatregelen.

Fragiele situaties en post-conflict staten

EU-Commissaris Michel gaf aan, dat m.b.t. fragiele staten nu dringend meer actie moet worden ondernomen, o.a. op de terreinen van een betere werkverdeling, een bredere consultatie tussen donoren en het gebruik maken van begrotingssteun. Zwitserland drong aan op meer WB-stafleden in fragiele staten.

Nederland stelde, daarin gesteund door onder meer Australië, dat ten aanzien van fragiele situaties en post-conflict staten extra inspanningen nodig zijn, niet alleen van de landen zelf, maar ook van de internationale gemeenschap. De Wereldbank zou daartoe haar capaciteit voor snelle en flexibele betrokkenheid dienen te versterken en haar positie met betrekking tot haar betrokkenheid bij fragiele staten moeten heroverwegen. Concreet zou zij bijv. landen als China, India en Brazilië kunnen oproepen om zich te houden aan de OECD/DAC beginselen betreffende fragiele staten. Ook zou de Bank een belangrijke rol kunnen spelen in het beheersen en expliciet zichtbaar maken van de risico's, die gepaard gaan met betrokkenheid in fragiele staten.

Klimaatverandering

Op uitnodiging van de Wereldbank, het *Development Committee (DC)* en de drie UNFCCC Trojka landen (Indonesië, Polen en Denemarken) werd een *Bali breakfast meeting* georganiseerd, de eerste van een serie bijeenkomsten *en marge* van de DC. Volgens WB President Zoellick en de Indonesische Minister van Financiën is het doel van de bijeenkomsten om het Bali proces te ondersteunen, met name door de Ministers van Financiën meer in de internationale discussie te betrekken.

Zoellick gaf een zeer informatieve presentatie over de gevolgen van klimaatverandering. Duidelijk werd dat de gevolgen van klimaatverandering met name gevoeld zullen worden in ontwikkelingslanden, waar vaak de capaciteiten om zich te weren tegen deze gevolgen het kleinst zijn. Overigens werd Nederland naast Japan en Denemarken ook genoemd als land waar de gevolgen van klimaatverandering potentieel groot zouden kunnen zijn, in het geval dat de zeespiegel met 5 meter zou stijgen. Tot slot gaf Zoellick aan – later ondersteund door enkele ontwikkelingslanden – dat klimaatverandering de crisis van vandaag is, en dat meer internationale financiële middelen nodig zijn.

De *UNFCCC Executive Secretary*, Yvo de Boer, intervenueerde door aan te geven dat de emissies van broeikasgassen met 50% zullen stijgen, terwijl ze met 50% naar beneden zouden moeten. Volgens hem dienen de ontwikkelde landen zichzelf te committeren aan reducties (*leadership tonen*), terwijl de ontwikkelingslanden geëngageerd dienen te worden om zodoende bereid gevonden te worden om adaptieve en mitigerende maatregelen te nemen. Om de verschillende belangen evenwichtig te adresseren, en om uiteindelijk tot een ratificatie van een toekomstig «Kopenhagen» verdrag te komen, is een *intelligent financial architecture* noodzakelijk, die zowel ingaat op hoe financiële middelen gemobiliseerd kunnen worden, en hoe de middelen goed besteed kunnen worden.

Tijdens de DC bijeenkomst pleitte Nederland voor een beter gebruik van bestaande klimaatinstrumenten en een hechtere samenwerking met andere partijen. De Wereldbank dient zich te richten op de activiteiten waar ze een comparatief voordeel heeft. Ook uitte Nederland zorgen over de proliferatie van klimaatfondsen en de geringe participatie van ontwikkelingslanden bij de recentelijk door de Wereldbank voorgestelde klimaatfondsen. Daarnaast heeft Nederland aangegeven dat de landen die het meest hebben bijgedragen aan de opwarming van de atmosfeer ook de grootste verantwoordelijkheid hebben bij de ondersteuning van adaptatie in ontwikkelingslanden onder toepassing van het «de vervuiler betaalt»-principe.

4. G4 ministers en centrale bank presidenten

Ter voorbereiding van het IMFC vond een G4-bijeenkomst plaats tussen België, Zweden, Zwitserland en Nederland. Zwitserland zat de vergadering voor. De ministers van Financiën en centrale bank presidenten spraken over de twee beleidsonderwerpen die op de IMFC-agenda stonden: de quotaherziening en de inkomenspositie van het Fonds. Allen gaven aan in te kunnen stemmen met de quotaherziening en de inkomensmaatregelen. De Zwitsers merkten daarbij op dat het voor hen wel een moeilijke stap was om de nieuwe quotaformule te accepteren. Verder vreesden de Zwitsers dat de inkomensmaatregelen onvoldoende zouden te blijken zijn. Verder was men zeer goed te spreken over de voortgang die de Managing Director heeft geboekt bij het doorvoeren van de geplande bezuinigingen. De Zweden tekenden daarbij aan dat het van groot belang was dat de bezuinigingen nu snel geïmplementeerd zouden worden om de negatieve impact op het moraal van de IMF-medewerkers te beperken.

5. Kiesgroepoverleg

Tijdens het reguliere kiesgroepoverleg en marge van de voorjaarsvergadering gaven de bewindvoerders Wijffels en Bakker een update over de agenda van respectievelijk Wereldbank en IMF. Vervolgens werden de schriftelijke interventies van de kiesgroep in het IMFC en het DC vastgesteld. Tot slot bevestigde Minister Bos zijn uitnodiging voor het kiesgroepoverleg in Amsterdam in juni 2008.

6. Samenwerking Wereldbank-Islamic Development Bank

Tijdens het Algemeen Overleg ter voorbereiding op de Voorjaarsvergadering heeft Minister Koenders aangegeven schriftelijk in te zullen gaan op de contacten tussen de Wereldbank en de Islamic Development Bank. Duidelijk is, dat de samenwerking met de Islamic Development Bank in de komende periode zal worden geïntensiveerd. Dit past ook in de prioriteit van president Zoellick, gericht op de Arabische wereld. Bij de intensivering van de samenwerking zal worden uitgegaan van de complementariteit van de respectieve instellingen, waarbij o.a. elementen als de culturele affiniteit en de sterke vertegenwoordiging van ontvangende landen in de Islamic Development Bank een rol spelen. Concreet kan worden gedacht aan gezamenlijk analytisch werk, de opbouw van instituties, regionale samenwerking etc. De verdieping van de samenwerking tussen Wereldbank en Islamic Development Bank past overigens in een breder streven naar nauwere samenwerking tussen de Wereldbank en Arabische respectievelijk Islamitische instituten. Naar verwachting zal de komende maanden duidelijker worden hoe deze samenwerking nader vorm gaat krijgen.